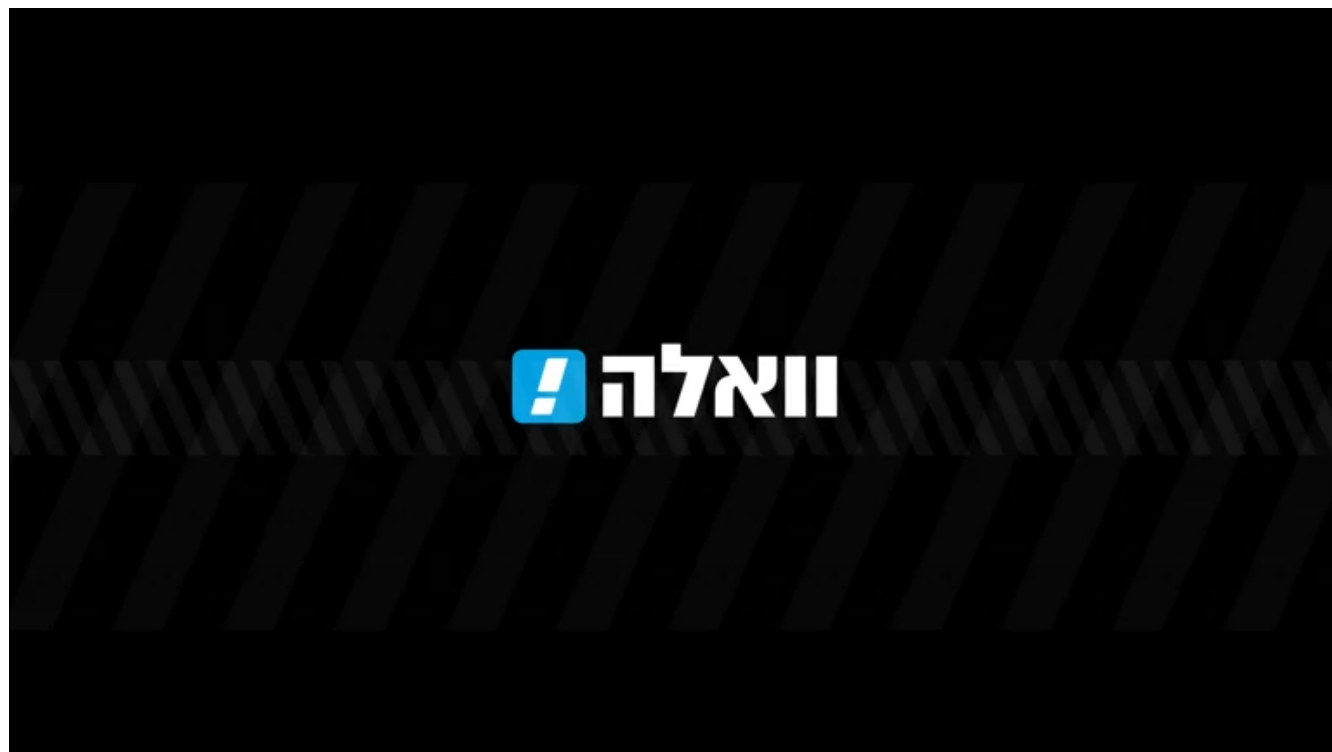

תביעה נגד מוזיאון ישראל: השיבו למשפחת ניצולי שואה הגדה של פסח נדירה ויקרת ערך

לפי התביעה שהוגשה בבית משפט בעיר ניו יורק, המוזיאון מסרב להחזיר ליורשיו את "ראשי הציפורים" - ההגדה האשכנזית לפסח העתיקה ביותר הקיימת, המתוארכת לתחילת המאה ה-14. זוהי תביעה ראשונה להשבת רכוש שאבד בשואה נגד מוזיאון בישראל. "התנהלות לא תקינה של מוסד ממלכתי"

יעל פרידסון / 12/04/2022

בוידאו: חבר צוות המומחים שחקר את פרשת אנה פרנק מספר על מסקנות המחקר (צילום רויטרס)

תביעה תקדימית הוגשה לבית משפט בעיר ניו יורק שבארצות הברית נגד מוזיאון ישראל, בשל סירובו לכאורה להחזיר למשפחת ניצולי שואה את "ראשי הציפורים". מדובר בהגדה האשכנזית

לפסח העתיקה ביותר הקיימת, המתוארכת לתחילת המאה ה-14, אותה לפי התביעה מסרב המוזיאון להחזיר למשפחת מארום.

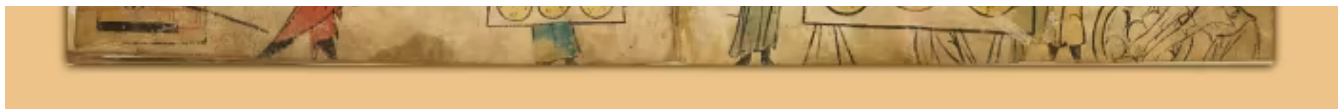
מדובר בתביעה ראשונה נגד מוזיאון בישראל להשבת רכוש שאבד בשואה הנמצא בידיו והיא הוגשה על ידי יורשים שהם ניצולי שואה בעצמם. התביעה הוגשה לאחר שנכשלו מנעים של היורשים עם הנהלת המוזיאון, בראשותו של יו"ר הדירקטוריון יצחק מולכו.

"התביעה מוגשת לאחר שנכשלו מאמצינו להגיע להסדר הוגן עם מוזיאון ישראל ולאחר שמצאנו שהוא מתנער מחובותיו להשיב ליורשים החוקיים רכוש יהודי מתקופת השואה שהגיע לידיו", מסר עו"ד מאיר הלר עם הגשת התביעה.

עוד בנושא שואה

- ◀ זיכרון לדור האינסטגרם: פרויקט חדש ינציח את הנספים בשואה דרך הסטורי
- ◀ ניצול שואה במשפטו של נאצי בן 100: "תהיה אמיץ ותתנצל"
- ◀ המחקר החדש על אנה פרנק הוכיח: הדיון במשתפי הפעולה היהודים עם הנאצים עדיין סוער
- ◀ הסוד לשיפור חיי המין שלכם - כעת במבצע מיוחד (תוכן מקודם)

ההגדה האשכנזית לפסח העתיקה ביותר הקיימת. "ראשי הציפורים" (צילום: אתר רשמי, נחלת הכלל)

"אף שהעובדות מדברות בעד עצמן ואנו צופים להצלחה בבית המשפט, עדיף היה שלא לכבס את הכביסה הזו בפני אומות העולם. מדובר בדוגמה להתנהלות לא תקינה של מוסד ממלכתי של מדינת ישראל בסוגיה רגישה ביותר, דוגמה שלא רצוי להציג לממשלות ומוסדות באירופה ובארצות הברית, שנדרשים להשיב רכוש יהודי שבידיהם", הוסיף.

שווי ההגדה נאמד בעשרה מיליון דולר ושמה "ראשי הציפורים" נובע מהאיורים המעטרים אותה, בהם מופיעות דמויות אדם ולהן ראשים של ציפורים. לפי כתב התביעה מדובר במתנה שהוענקה לד"ר לודוויג מארום, לרגל נישואיו ממשפחת אשתו - סבתם של היורשים. מארום היה מדינאי יהודי גרמני ציוני בולט וחבר הרייכסטאג, שנרצח על ידי הנאצים והיה מראשוני קורבנותיהם.

ממוזיאון ישראל נמסר בתגובה: "טרם קיבלנו באופן רשמי את כתב התביעה ולכן לא התאפשר לנו עדיין ללמוד אותו. כפי שכבר פורסם כמה פעמים בעבר, בשנת 1946 נרכשה הגדת ראשי הציפורים על ידי בית הנכות בצלאל ומשם הועברה בהמשך למוזיאון ישראל ומאז היא מוצגת במוזיאון לקהל המבקרים. למוזיאון נודע כי ההגדה הייתה שייכת בתחילת שנות השלושים ללודוויג ויוהאנה מארום. באפריל 1984, ביקרה בתם של בני הזוג מארום, אליזבת, במוזיאון ישראל ובעקבות ביקורה שלחה למוזיאון מכתב בו הודיעה בשם המשפחה כי על ההגדה להישאר כחלק מאוסף מוזיאון ישראל למען הציבור. בהקשר זה, לבקשתה, הותקן באותה עת בסמוך להגדה שילוט המציין כי ההגדה הייתה שייכת להוריה. מצער ש-70 שנה לאחר שהמשפחה מודעת לכך שההגדה בידי בצלאל ולימים בידי המוזיאון, וכ-40 שנה לאחר שהמשפחה בירכה על כך שההגדה היא חלק מאוסף המוזיאון, מוצאים לנכון צאצאי המשפחה לתבוע את המוזיאון ולהטיל ספק ברצון הוריהם".

בתגובה לדברי המוזיאון, מסר הלר כי "מצער להבין שאלו הן הצטדקויות המוזיאון. המוזיאון יודע היטב כי דודתם של היורשים, אליזבת, שקלה לתבוע את המוזיאון וסירבה לוותר על בעלות המשפחה בהגדה, למרות הלחצים שהמוזיאון הפעיל עליה. באותה תקופה טרם אפשר החוק המיוחד שנחקק בארצות הברית להאריך את תקופת ההתיישנות ולהגיש תביעות בגין רכוש שנבז בשואה. מוטב למוזיאון שינהג כפי שהוא מטיף למוזיאונים אחרים בעולם שמחזיקים רכוש יהודי

שנבזז בשואה, ומוטב שהנהלתו תתבייש בעמדתה ובתירוציה".

היורשים מיוצגים בתביעה בבית המשפט בניו יורק על ידי עורכי הדין מאיר הלר וקרן אבלו ממשרד עורכי דין א' לנדוי, השניים מייצגים את המשפחה ובעלי היתר מיוחד מבית המשפט בניו יורק. בנוסף, מייצג את המשפחה עורך הדין מרטין בינשטוק מניו יורק.

עורך הדין הלר ייצג בעבר את הספרייה הלאומית של ישראל בהליכים המשפטיים שהתנהלו בישראל, בשווייץ ובגרמניה, בעניין העזבון הספרותי של הסופר פראנץ קפקא וידידו מקס ברוד. כמו כן, ייצג עו"ד הלר בהצלחה את "עמותת השבה" בעתירה לבג"ץ שהוגשה כנגד מכירת חלקים מאוסף המוזיאון לאמנות האסלאם שבירושלים, שבעקבותיה הוקפאה המכירה והאוסף הושב למוזיאון.

תגיות: שואה, מוזיאון ישראל, ארצות הברית